

Контекст-Причорномор'я. – 25.11.2023

Звернення Президента України з нагоди Дня пам'яті жертв голодоморів

Звернення Президента України Володимира Зеленського з нагоди Дня пам'яті жертв голодоморів від 25 листопада 2023 року.

<https://prichernomorie.com.ua/odessa/news/society/228896.php>

Шановні громадяни України!

Дорогий народі!

Щороку наприкінці листопада ми відчуваємо холод і мороз по шкірі. Незалежно від погодних умов і нашого місцеперебування. Холод усередині наших сердець, коли всіх нас об'єднує важка дата – четверта субота листопада. День пам'яті жертв голодоморів. Коли ми відчуваємо великий біль і гнів водночас. Від неможливості забути, зрозуміти й тим паче пробачити жахливі злочини геноциду, який пережив український народ у XX столітті.

Чоловіки, жінки, діти. Мільйони невинних і замордованих. Незлічені та незліченні. Незлічені тоді. Коли у графі «причина смерті» писали що завгодно, окрім правди. Бездушно «списували» людей тисячами, не вважали за потрібне рахувати, не вважали людей людьми. Незліченні загалом. Скільки їх, заморених голодом, просто падало в полі, на дорозі, у себе на подвір'ї? Скількох не знайшли? Скількох не шукали? Коли вожді мали одну потребу – щоб усі мовчали, а рідні не мали ні змоги, ні сил шукати й доводити правду, а далі – шукати вже було нікому. Скільки їх?

Точної відповіді на це питання ніхто не знає. Як і відповіді на інші питання. Як можна хотіти вбити цілий народ, стерти цілу націю? Як можна відбирати в людей останнє? Останні харчі, останні засоби до існування, останню надію на життя й шанс на порятунок. Нормальні люди не здатні цього уявити й збагнути. Але є те, що ми точно знаємо. Нас прагнули винищити, упокорити, замордувати. Не змогли. Від нас хотіли приховати правду й замовчати страшні злочини назавжди. Не змогли. Нас хотіли заплутати, ввести в оману, зробити так, щоб ми не вірили, сумнівалися, не пам'ятали, а тому пробачили. Не змогли. І сьогодні з глибоким сумом, повагою ми вшановуємо пам'ять про мільйони наших людей.

Сьогодні, як і завжди, рівно о 16-й годині, ми запалимо свічки пам'яті. Чимало хто – зі своїми родинами, своїми дітьми, онуками. Хтось із маленьких українців побачить цю свічку вперше. Запитає про неї. І ми розкажемо їм історію. Ця свічка розповість їм історію, яку вони повинні знати, пам'ятати, передавати своїм дітям і онукам. А ті – своїм дітям і онукам. І допоки ми будемо запалювати цей вогонь, не згасне спогад про мільйони наших предків, яких цілеспрямовано, підготовлено й цинічно штовхнули в обійми голодної смерті. Через те, що вони українці. Через те, що становили ідеологічну й класову загрозу для імперського утворення, були за духом вільними людьми, а отже, вважалися небезпечними для режиму та його геополітичних намірів. І тоді по хатах ходили озброєні загони й забирали все, що можна було їсти. І тоді селяни падали на коліна, благали залишити бодай якусь крихту для дітей, але нелюди були невблаганні. І тоді на очах у рідних тихо згасали бабусі й діди, батьки, рідні, які відмовлялися їсти, «щоб дітям було більше». І тоді зникали цілі сім'ї, роди, вулиці й села. Трагедія, де не лише мільйони

вбитих, а й мільйони ненароджених. Трагедія, через яку сьогодні ми плачемо й мовчимо так тихо, що це має чути весь світ. Так звучить український біль.

Ідеологи, організатори та виконавці тих злочинів не понесли відповідальності й справедливого покарання під час життя. Але це не значить, що ми маємо пробачити й забути. Сьогодні мають нести й несуть покарання імена та біографії всіх винних. Покарання ганьбою, клеймом сорому для їхньої ролі у світовій історії, правдою, яку мають знати всі на планеті. Правдою, яка сьогодні є найменшим із того, що можна зробити для вшанування мільйонів жертв. Визнанням тих страшних діянь проти українців злочинами геноциду. Це надважливо. Це не формальність. Це ставлення цивілізованого світу до істини. Це данина справедливості.

Ми дякуємо всім державам, які обрали справедливість і визнали її. Визнали офіційно. Визнали Голодомор злочином проти людей, проти історії, проти України. Свідомим злочином. Рівно 30 років тому першими це зробили Естонія та Австралія. Згодом – Канада, Угорщина й Ватикан. Литва, Грузія й Польща. Перу, Парагвай, Еквадор, Колумбія та Мексика. Португалія та Сполучені Штати Америки. А коли почалася війна, для всіх, хто доти сумнівався, все стало очевидним. Усі побачили буквально, у прямому ефірі, наживо, на що здатна сучасна Росія, яка називає себе спадкоємницею СРСР. Якій подобається бути спадкоємницею найстрашніших злочинів і вбивств тієї епохи. Саме вбивств. Спроб знищити народи. І за ці два роки повномасштабної війни майже стільки ж держав, як від початку нашої незалежності, тепер визнали Голодомор геноцидом. Німеччина, Велика Британія, Італія, Франція, Чехія, Молдова, Румунія, Болгарія, Бразилія, Нідерланди, Бельгія, Люксембург, Ірландія, Ісландія, Словенія, Словаччина, Хорватія, Європейський Союз і Парламентська асамблея Ради Європи. Справедливість шириться світом. Світ має знати про це, світ має визнати це, світ має не забувати про це.

Я дякую всім, хто разом з Україною відновлює історичну правду й справедливість. Хто називає речі своїми іменами. І хто не дозволяє іменам винних у злочинах геноциду, у злочинах війни сховатися за брехнею про нібито непричетність. 90 років тому світ не міг бачити повною мірою, що відбувається насправді. Зараз немає тих, хто б не бачив. Є лише ті, хто обирає не помічати. Їх небагато. І буде ще менше. Правда прокладає собі шлях. На цьому шляху світ має об'єднатись і засудити злочини минулого. Світ має об'єднатись і зупинити злочини сьогодення.

У минулому столітті з Москви прийшов голод. Зараз звідти лунають слова заперечення. І кожне з таких слів заперечення насправді звучить як зізнання: їм потрібен голод як зброя й надалі. Голод, холод, терор. Кожна тонна викраденого ними зараз зерна, блокада кожного нашого міста, кожен російський удар по наших портах тепер, по українських зерносховищах та наших елеваторах, кожен «шахед», який цілить по нашій логістиці, кожна російська ракета, чия траєкторія – проти українського життя, – все це минуле, яке повернулося, бо не було засуджене вчасно. Це процес, де лінія тоталітарної радянської політики й лінія політики сучасної Росії утворюють разом знак «дорівнює». Зло не було зупинене. Не було спокутуване. І зараз ми його зупиняємо.

Це час історичної відповідальності для вбивць і для тих, хто обрав для себе бути послідовниками вбивць. Хто діє так само, як колись. І справедливість важлива не через 90 років, а тепер. Бо, хоч і є злочини, які не мають строку давності, справедливість має бути вчасною. Вирок злу має бути вчасним. Справедливості потрібні живі свідки. Ті, хто побачить, як російське зло буде покаране. І ті, хто розкаже не тільки про те, через що довелося пройти нашим людям, а й про те, як наші люди поставили справедливу крапку в намаганнях знищити Україну, замордувати, підкорити або стерти. Україна вистойть. Україна не згасне. Україна збереже себе й правду. І справедливість. І стануть істиною, живою істиною України, яка вистояла, і стануть живими свідками слова одного з найвідоміших романів про Голодомор – «Жовтого князя»: «Їхнє зло щезне, а правда – ніколи».

Світла пам'ять усім нашим людям, які загинули в 1921, 22-му й 23-му роках. У 1946-му й 1947-му. І в найстрашніші 32-й і 33-й роки – роки Голодомору-геноциду.
Нехай тепло від мільйонів свічок пам'яті зігріє мільйони їхніх душ.
Вічна пам'ять їм усім!